

20.12.2013

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi
arto.rajala@tem.fi

Viitteenne: lausuntopyyntö 28.11.2013/1280/00.04.01/2013 ja TEM/054.00/2013

LAUSUNTO REMIT-ASETUKSEN MUKAISTEN MARKKINOIDEN VÄÄRINKÄYTTÖÄ KOSKEVIEN KIELTOJEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA

Pyydämme kunnioittavasti, että REMIT -asetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus n:o 1227/2011 energian tukkumarkkinoiden eheydestä ja tarkasteltavuudesta), artikloja 3, 4 ja 5 koskevia kotimaiseen lainsäädäntöön suunniteltuja rangaistusmääräyksiä harkitaan uudelleen.

Edellä mainittujen artiklojen rangaistusmääräykset on lueteltu lakiehdotuksessa sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain muuttamiseksi pykälissä 16 ja 20. Lakiehdotuksen pykälässä 16 todetaan seuraamusmaksusta:

"Elinkeinonharjoittajalle tai luonnolliselle henkilölle määrätään seuraamusmaksu, jos tämä tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai jättää noudattamatta:

- 1) REMIT-asetuksen 3 artiklassa säädettyä kieltoa käydä sisäpiirikauppaa;*
- 2) REMIT-asetuksen 4 artiklassa säädettyä sisäpiirintiedon julkaisuvelvoitetta; tai*
- 3) REMIT-asetuksen 5 artiklassa säädettyä kieltoa manipuloida tai yrittää manipuloida markkinoita."*

Lakiehdotuksen pykälässä 20 todetaan puolestaan julkisen varoituksen määräämisestä seuraamusmaksun sijaan. Ehdotetun pykälän 20 mukaan:

"Energiavirasto voi 16 §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun esittämisen sijaan antaa julkisen varoituksen, jos:

- 1) elinkeinonharjoittaja tai luonnollinen henkilö on oma-aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin laiminlyönnin korjaamiseksi välittömästi laiminlyönnin havaitsemisen jälkeen ja ilmoittanut laiminlyönnistä*

20.12.2013

viivytyksettä Energiavirastolle, eikä laiminlyönti ole vakava tai toistuva; tai

2) laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä."

Näiden pykälien yhteisvaikutuksesta voinee juontaa sen laintulkinnan, että artiklojen 3, 4 ja 5 rikkomisesta seuraa rangaistus joka tapauksessa, koska näissä pykälissä tai muutenkaan lakiehdotuksessa ei ole mainintaa siitä, että edellä mainittujen pykälien rikkomisesta rangaistus voitaisiin jättää määräämättä, vaikka kyseessä olisi lievä ja itse markkinatoimijan aloitteesta ja välittömästi oikaistu rikkomus.

Perustelut yllä mainittujen säännösehdotusten uudelleenharkintaan:

1. Yllä mainittu kokonaisuus on ongelmallinen, koska tällaisenaan on olemassa riski siitä, että pelkkä hyvin lieväkin huolimattomuus, ilman minkäänlaista kvalifiointia, tuottaa markkinatoimijalle rangaistuksen, mikä ei liene tässä ko. sanamuotojen tarkoitus.

2. Ehdotettu kokonaisuus poikkeaa myös saman lakiehdotuksen rakenteesta, mitä tulee muihin rangaistussäännöksiin, koska esim. REMIT -asetuksen artiklojen 8, 9 ja 15 rikkomisesta voidaan jättää rangaistus kokonaan tuomitsematta kohdan 20c mukaan, jos

"1) edellä 20 a tai 20 b §:ssä tarkoitettu on oma-aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin laiminlyönnin korjaamiseksi välittömästi laiminlyönnin havaitsemisen jälkeen ja ilmoittanut laiminlyönnistä viivytyksettä Energiavirastolle, eikä laiminlyönti ole vakava tai toistuva;

2) laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä; tai

3) rikemaksun määräämistä tai julkisen varoituksen antamista on muutoin pidettävä ilmeisen kohtuuttomana."

3. Ehdotettu sanamuoto poikkeaa rangaistusten määräämisen muodosta muiden pohjoismaiden rangaistussäännöksistä, mikä johtaa siihen, että Suomen laki on huomattavasti ankarampi samoilla yhteispohjoismaisilla sähkömarkkinoilla toimiville markkinaosapuolille, jotka toimivat muun maan valvonnassa. Tämä aiheuttaa perustellun uhan siitä, että

a) Suomalaisten markkinatoimijoiden maine kärsii täysin vilpittömän toiminnan aiheuttaman vähäisenkin rikkomuksen johdosta.

b) Suomalaisen yhteiskunnan kilpailukyky heikkenee, koska toimijoiden kannalta tulisi arveluttavaksi perustaa Suomeen toimintaa, jos saman toiminnan voi hoitaa sellaisesta maasta käsin, jossa vastaavaa sääntelyä ei ole.

c) Suomalaisten yritysten uskottavuus ja luotettavuus kärsii, koska nämä voivat saada julkisia varoituksia, asioista, joista muissa maissa ei saa varoitusta. Tällöin luomme lisää negatiivisia julkistuksia ja sitä kautta laajemman kuvan sijoittajille ja muille markkinoita seuraaville, että Suomessa on paljon väärinkäytöksiä ja markkinat ovat siis kovin riskipitoiset ja "epäluotettavat".

20.12.2013

d) Rangaistusten epäsuhtaisuus on myös vastoin eurooppalaisten yhteismarkkinoiden kehitystavoitteita, koska nykyehdotuksella eri maissa oleville yhtiöille luodaan erilaiset markkinaolosuhteet.

4. Nykymuodossaan lainsäädäntö ei huomioi energiamarkkinoiden laitosympäristöä, prosesseja ja toisaalta siihen liittyvää ihmishenkien suojaamisen sijoittamista etusijalle poikkeamatilanteissa:

a) Energiamarkkinoilla, nyt kyseessä olevien artiklojen osalta, on tyypillisesti kysymys yllättävästä ja ennalta arvaamattomasta tapahtumasta, joten tiedotteita ei voida suunnitella etukäteen, kuten esimerkiksi arvopaperimarkkinoilla.

b) Energiamarkkinoilla myös vastuu tiedottamistarpeen analysoinnista on suorittavan tason henkilöstöllä, joilla lähes aina suunnittelemattoman tapahtuman sattuessa on oltava mielessä ensimmäisenä henkilökunnan ja muiden ihmisten turvallisuus. Vasta tämän jälkeen heidän tulee miettiä muita prosesseja – vastaavasti arvopaperimarkkinoilla markkinoiden tiedottamistarve, ajankohta ja tiedotteen sisältö ovat useimmiten ennalta tiedossa ja tiedottamistarvetta tavanomaisesti on ehtinyt miettiä jo suurempikin joukko arvopaperimarkkinoiden ammattilaisia.

5. Yksinomaan Suomen energiamarkkinoilla on kuluva viimeisen kahdeksan kuukauden aikana tuotettu 962 "UMM" -tiedotetta. Suurimmat markkinatoimijat yksinomaan tuottavat 500 vastaavanlaista tiedotetta vuodessa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että on huolellisellekin toimijalle todennäköistä, että kaikki ei aina mene kuten laki vaatii ja näin ollen myöskin aivan mitätön laiminlyönti suorittavalla tasolla aiheuttaa suhteettoman kovan rangaistuksen maineestaan erittäin paljon huolehtivalle yhtiölle. Lisäksi, koska tiedottamissäännöt ovat tiukat (60 min sääntö) ja tiedottamisvelvollisuuden piiriin kuuluu myös asioita, jotka eivät ole aina käytännössä markkinoiden kannalta relevantteja, on turhaa luoda mekanismia, jossa viranomaisten on välttämätöntä julkisesti huomauttaa tapahtuneesta virheestä.

6. Julkistettavan tiedon määritelmä on ajoittain hyvin haastava, joten markkinatoimija voi joka tapauksessa saada rangaistuksen, vaikka olisikin yrittänyt huolellisesti toimia täysin lakien ja asetusten mukaisesti. Tämä korostuu erityisesti energiamarkkinoilla, joissa tiedottamisvelvoitteen ensisijainen arviointi on suorittavalla tasolla, ja jotka pyörivät 24 tuntia vuorokaudessa ja 60 minuutin säännön puitteissa. Onkin huomattava, että 60 minuutin puitteissa tiedotteita ei ole mahdollista kierrättää ammattimaisten viestintäosastojen kautta, vaan kyse onkin enemmän teknisistä tiedotteista, joita tekevät ja seuraavat energiantuottamisen ammattilaiset, mutta eivät viestinnän ammattilaiset. Tämän seurauksena pieniä tahattomia virheitä voi tapahtua useammin kuin arvopaperimarkkinoiden tiedotteissa. Tällaiset virheet eivät kuitenkaan käytännössä aiheuta negatiivisia seurauksia, koska niiden lukijakunta koostuu energia-alan ammattilaisista. Ei liene toivottavaa, että energiayhtiöt joutuisivat palkkaamaan erikseen vain tiedottamisvelvoitteita ylläpitäviä henkilöitä jokaiselle laitokselle, jossa tiedottamisvelvoitteeseen voidaan joutua.

20.12.2013

7. Myös sähköpörssi rankaisee markkinatoimijoita mahdollisista rikkomuksista. Tämä voi pahimmillaan aiheuttaa sen, että markkinatoimijaa rangaistaan usealta eri taholta samasta asiasta.

Yllä mainitun perusteella ehdotamme, että sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvon-
nasta annetun lain kohta 20 c muutettaisiin seuraavan muotoon:

"20 c §

Seuraamuksen määräämättä jättäminen

*Seuraamusmaksu tai rikemaksu voidaan jättää määräämättä tai julkinen
varoitus antamatta, jos:*

*1) edellä 16 § momentti xx, 20 a tai 20 b §:ssä tarkoitettu on oma-
aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin laiminlyönnin korjaami-
seksi välittömästi laiminlyönnin havaitsemisen jälkeen ja ilmoittanut
laiminlyönnistä viivytyksettä Energiavirastolle, eikä laiminlyönti ole va-
kava tai toistuva;*

2) laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä; tai

*3) seuraamuksen määräämistä tai antamista on muutoin pidettävä ilmei-
sen kohtuuttomana.*

Tämä edellyttäisi mahdollisesti myös 20 d § muokkaamista, jotta kokonaisuus olisi johdonmukainen.

Keskustelemme mielellämme asiasta ja vastaamme mahdollisiin kysymyksiinne.

Kunnioittavasti,

FORTUM OYJ



Juha Erholm
Head of Risk & Compliance
Power Division



Samuli Tarkiainen
Legal Counsel